

NVE

Reguleringsmyndigheten
for energi – RME

STATNETT SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Vår dato: 06.10.2022

Vår ref.: 202215254-8 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Varsel om vedtak om dispensasjon til å begrense energileddet i transmisjonsnettet ut 2023

RME viser brev fra Statnett av 22. september 2022, der det søkes om forlenget dispensasjon til å beholde energileddet til null ut 2023. Statnett fikk 31. august 2022 dispensasjon til å sette energileddet til null for månedene september og oktober 2022.

Statnett mener at det er innenfor forskriften å sette energileddet til null. De skriver at dersom RME mener at dette er i strid med regelverket, søker de sekundært om forlenget dispensasjon til å sette energileddet til null frem til utgangen av 2023. RMEs vurdering er at det vil være i strid med gjeldende forskrift å sette energileddet til null, og at dette må behandles som en søknad om dispensasjon.

Varsel om vedtak

Vi varsler med dette at Statnett gis dispensasjon fra forskrift om kontroll av nettvirksomhet §§ 14-1 første ledd, første punktum og 15-1 første ledd, første punktum ved at det tillates at det settes et tak på kraftprisen som ligger til grunn for beregning av energileddet. Taket skal ikke settes lavere enn 35 øre/kWh. For øvrig skal marginaltapssatser og energiledd beregnes og anvendes på ordinær måte.

Dispensasjon gis med hjemmel i forskrift om kontroll av nettvirksomhet § 18-2, og har varighet til og med utgangen av 2023.

Dere kan uttale dere innen 11. oktober 2022

Fristen for å uttale dere om forhåndsvarselet er 11. oktober 2022. Etter fristens utløp, vil RME fatte vedtak i saken basert på de opplysninger som foreligger.

Informasjonen kan sendes til RME på e-post rme@nve.no. Vennligst oppgi saksnummeret i emnefeltet.

Vi tar sikte på at saken er ferdig behandlet senest innen 17. oktober 2022.

E-post: rme@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett:
www.nve.no/reguleringsmyndigheten
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Nærmere om energileddet

Utformingen av tariffer i transmisjons-, regional- og distribusjonsnett er regulert i forskrift om kontroll av nettvirksomhet. Forskriftens § 14-1 første ledd bestemmer følgende:

«I transmisjons- og regionalnett skal energileddet avspeile marginale tapskostnader. Energileddet skal være referert til de enkelte tilknytningspunkter og skal tidsdifferensieres. Tidsdifferensieringen skal minimum være ukentlig med en sats for dag og en annen sats som gjelder både natt og helg. Marginale tapsprosenten skal beregnes med hensyn til systembelastningen i et samlet nettsystem og en produksjons- og lastsituasjon som er representativ for hvert enkelt tidsavsnitt. Tapsprosenten for henholdsvis uttak og innmating skal ha samme absoluttverdi, men motsatt fortegn.»

Tilsvarende bestemmelse gjelder for innmating fra produksjon i forskriftens § 15-1.

Statnett beregner ukentlige marginaltapsprosenten for alle innmatings- og uttakspunkter i transmisjonsnettet. Disse marginaltapsprosentene differensieres mellom dag, natt/helg. For å håndtere usikkerhet knyttet til beregningene, er praksis at det settes et tak på 15 % for absoluttverdien av tapsprosentene.

Marginaltapsprosentene sier hvor mye overføringstapene i nettet endrer seg når det mates inn eller tas ut kraft i de ulike punktene i transmisjonsnettet. Er marginaltapsprosenten positiv, øker nettapet i hele kraftsystemet ved innmating/uttak i punktet. Er den negativ, reduseres nettapet i kraftsystemet. Innmating og uttak i samme punkt har samme marginaltapsprosent, men med motsatt fortegn.

Energileddet beregnes ved å multiplisere den aktuelle marginaltapsprosenten med spotprisen i det aktuelle budområdet. Når spotprisen blir svært høy, blir også energileddet høyt. Energileddet gjenspeiler som følge av dette marginalt samfunnsøkonomisk tap eller gevinst ved innmating til/uttak fra transmisjonsnettet i de ulike punktene.

Alle produsenter, industri og nettselskaper som er tilknyttet transmisjonsnettet omfattes av bestemmelsene om energileddet. I Sør-Norge er det i hovedsak uttak som betaler inn til Statnett gjennom energileddet (positivt marginaltap), mens produsenter i hovedsak får betalt for å mate inn kraft i nettet (negativt marginaltap). I Midt- og Nord-Norge er det i hovedsak motsatt. Det er lokale variasjoner i hvem som betaler inn til Statnett og hvem som får betalt.

Kravet om at energileddet skal gjenspeile marginale tapskostnader var en av de første tariffbestemmelsene som ble tatt inn i regelverket etter at energiloven trådte i kraft. Kravet var med i retningslinjer for overføringstariffer fra 1993, og kom inn i forskrift om kontroll av nettvirksomhet da den trådte i kraft i 1999.

Statnetts begrunnelse for å sette energileddet til null

Statnett skriver at bakteppet for deres vedtak om å sette energileddet til null, er de ekstreme kraftprisene i Sør-Norge med påfølgende stor økning i deres flaskehalsinntekter. Statnett ser at underliggende nett har store kostnader knyttet til nettap og til energileddet i transmisjonsnettet. Statnett søker å tilbakeføre den opparbeidende merinntekten til kundene så fort som mulig med dette tiltaket.

Statnett stiller seg fullt ut bak ønsket om å opprettholde riktige prissignaler i tarifferingen, men mener at måten energileddet er utformet på ikke er tilpasset dagens ekstreme kraftpriser. Statnett mener at prissignalene blir så sterkt at de ikke gir de ønskede effekter med hensyn til tilpasning for forbrukere og produsenter.

Statnett gir uttrykk for at energileddet i realiteten fungerer som en fiskalavgift for konsumentene og en direkte overføring til produsenter. Statnett mener også at et høyt energiledd ikke bidrar til samfunnsøkonomisk ønskede tilpasninger ut over den tilpasning aktørene allerede har gjort med dagens prisnivå, og at det ikke vil være noe samfunnsøkonomisk tap ved å fjerne dette tariffelementet i en periode der prisene er svært høye.

RMEs vurderinger

Statnett mener at energileddet både kan og bør settes til null, og at dette er innenfor gjeldende forskrift. RMEs vurdering er at ordlyden i forskriften §§ 14-1 og 15-1 er så klar at det utvilsomt vil kreve en dispensasjon. Vi behandler derfor dette som en søknad om dispensasjon fra disse to bestemmelsene.

RME kan i særlige tilfeller dispensere fra forskrift om kontroll av nettvirksomhet, se forskriften § 18-2. Vi skal derfor ta stilling til om det foreligger et *særlig tilfelle* i denne konkrete saken.

Det er grunnlag for å gi dispensasjon

Høy kraftpris gir høye energiledd. Noe strøm går tapt ved overføring gjennom strømmettet, og nettselskapene må kjøpe kraft for å dekke dette overføringstapet.

Når kraftprisen i deler av landet er høy, fører dette til stor økning i energileddene. Tariffene mange kunder må betale til Statnett blir derfor høye. De fleste uttakskunder i transmisjonsnettet er regionale og lokale distribusjonsnett som viderefører de økte kostnadene til sine egne kunder, men noen er også større industrikunder.

For regionale- og lokale distribusjonsnett fører økte kraftpriser både til økte kostnader til overliggende nett som følge av høye energiledd, og til økte kostnader i eget nett. Dette gjenspeiles i nettselskapenes inntektsrammer, og de økte kostnadene hentes normalt inn gjennom økt nettleie.

Mange nettselskaper har varslet at de er nødt til å øke nettleien i inneværende år, i størrelsesorden 40-50 prosent. Denne betydelige økningen i nettleie for kunder som i tillegg betaler svært mye for kraften, gjør at det etter RMEs vurdering foreligger et særlig tilfelle. Det er derfor grunnlag for å gi dispensasjon fra forskrift om kontroll av nettvirksomhet for å kunne gjennomføre tiltak som kan bidra til å unngå en betydelig økning i nettleien i nåværende situasjon.

Regjeringen har bestemt at deler av Statnetts flaskehalsinntekter skal overføres til underliggende nett, og det pågår et arbeid for å fastsette en forskrift for dette. Forskriften har som mål å fordele de ekstraordinært høye flaskehalsinntektene til Statnett til underliggende nett på en måte som bidrar til at underliggende nett ikke trenger å sette opp nettleien som følge av at de høye kraftprisene.

Selv om store deler av Statnetts flaskehalsinntekter er besluttet overført til underliggende nett for å bidra til å unngå økt nettleie, vil høye energiledd bidra til at flere nettselskap må øke sin nettleie. Vi mener det fortsatt er grunnlag for å gi dispensasjon fra bestemmelsene om energileddets utforming.

Energileddet bør fortsatt gjenspeile forskjeller i marginaltap

Formålet med energileddet er å gi prissignaler til produksjon og forbruk som gjenspeiler de samfunnsøkonomiske tapene og gevinstene ved at det mates inn og tas ut kraft i ulike deler av nettet. Energileddet skal på denne måten bidra til en effektiv utvikling og utnyttelse av nettet. Energileddets funksjon er derfor den samme enten kraftprisene er høye eller lave.

Vi mener at det er viktig at det fortsatt beregnes punktvis marginaltapssatser i regional- og transmisjonsnettet. I vurderingen av om dispensasjon skal gis er det av betydning hvilke konsekvenser tiltaket får for øvrige kunder og aktører. Energileddet gir prissignal på kort sikt, men er også en av faktorene som kan være med å avgjøre lokalisering av for eksempel industri og kraftproduksjon. Ved å sette energileddet til null mister uttakskunder som har lokalisert seg i områder med negative energiledd for uttak fordelene ved å ha en plassering som er gunstig for nettet. Tilsvarende gjelder for produsenter.

Vi mener det er riktig å opprettholde energiledd som gir signaler om hvordan kunden påvirker tapsforholdene i et samlet nettsystem. Dette gjelder selv om uttakskunder i områder med høy kraftpris i stor grad har tilpasset seg de høye kraftprisene. Mange kunder har gjort kortsiktige tiltak for å redusere forbruket og mange har også har satt i gang tiltak som kan bidra til større grad av energieffektivitet på lengre sikt.

Med marginaltapsbaserte energiledd vil prissignalene opprettholdes, noe som isolert sett er bra. De høye kraftprisene vil imidlertid føre til at nettleien må økes for kunder som allerede betaler svært mye for kraften de forbruker. Riktige prissignaler må derfor veies opp mot de store økonomiske ulempene strømkundene vil oppleve i nåværende situasjon når vi skal vurdere dispensasjonssøknaden.

Ved å opprettholde beregningene av punktvis marginaltapssatser og å tillate at det settes et tak på kraftprisen som legges til grunn, får kunden fortsatt signal om hvordan bruken påvirker nettet. Samtidig hindrer en at energileddet gir urimelige utslag som kommer i tillegg til allerede høy kraftpris.

Vår vurdering er at det er viktig at energileddene fortsatt gjenspeiler forskjeller i marginale tapskostnader i nettet, i tråd med bestemmelsene i forskrift om kontroll av nettvirksomhet. Samtidig er det ønskelig å unngå store økninger i nettleien, slik Statnetts forslag legger opp til. Begge disse hensynene kan langt på vei oppnås ved å sette et tak på kraftprisen som legges til grunn i beregningene. Dette forutsetter at taket settes på et nivå som er mer normalt for kraftprisene. Ved å sette taket vesentlig under det som er normalt, vil man gå lengere enn det som er nødvendig for å unngå at de høye kraftprisene fører til økt nettleie. Det vil da være utfordrende å begrunne dette ut fra at det foreligger et særlig tilfelle. Vi har derfor kommet til at vi ikke kan gi dispensasjon til å sette energileddet til null, men at det kan settes et tak på kraftprisen som benyttes i beregningene av det.

Det tillates å sette kraftprisen til 35 øre/kWh ved beregning av energileddet

RME vil tillate at det settes et tak på kraftprisen som brukes til å beregne energileddet. Taket foreslås til 35 øre/kWh. Dette er basert på at referanseprisen på kraft (dvs. prisen på nettap som har inngått i beregningen av nettselskapenes inntektsrammer) i gjennomsnitt har ligget på 34,6 øre/kWh¹ i perioden 2014-2021.

Å sette taket på kraftprisen på et nivå som er i nærheten av det nettselskapene og kundene forventet før 2022, vil innebære at energileddet forblir på tilnærmet samme nivå som tidligere år og ikke bidra til noen ytterligere kostnadsøkning for nettkundene i områder med høye kraftpriser. Samtidig vil det bli beregnet punktvis marginaltapsprosentene noe som innebærer at kundene får signal om de er med på å øke eller redusere marginale tapskostnader.

RME vurderer at det å sette et tak på kraftprisen som benyttes for å beregne energileddet er innenfor handlingsrommet vi har til å gi dispensasjon fra forskrift om kontroll av nettvirksomhet.

Med hilsen

Bjørnar Araberg Fladen
Seniorrådgiver

Godkjent av Tore Langset
Direktør

¹ De gjennomsnittlige referanseprisene varierer mellom 311-366 kr/MWh mellom de ulike prisområdene. Et rent snitt av disse gir 346 kr/MWh. De årlige områdeprisene er inflasjonsjustert opp til 2021-kroner før gjennomsnittspriser beregnes.

Godkjent i henhold til RME sine interne rutiner.

Mottakerliste:

STATNETT SF

Kopimottakerliste: